

ВІДКРИВАЄМО НОВЕ СТОРІЧЧЯ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Впровадження в медичну практику лікарської рослинної сировини та препаратів на її основі, фармакологічна активність яких пов'язана з присутністю похідних 1,4-нафтохінону, є актуальним і перспективним напрямком досліджень. Для даного класу сполук експериментально доведено широкий спектр фармакологічної активності: антимикробна, протигрибкова, антипаразитарна, протипухлинна, протизапальна, репаративна, антиоксидантна тощо. Перспективною рослиною, що містить у своєму складі нафтохінони, є синяк червоний, який зростає майже на усій території України. У традиційній медицині відвари трави та коренів рослини застосовують як знеболювальний, кровоспинний, протиепілептичний, заспокійливий, відхаркувальний, антиоксидантний засіб.

Мета дослідження. Метою роботи було дослідження нафтохінонів синяка червоного трави та коренів.

Матеріали та методи. Для виявлення нафтохінонів у сировині синяка червоного використовували кольорову реакцію з 5 % розчином натрію гідроксиду.

Вміст суми нафтохінонів у синяка червоного трави та коренях визначали спектрофотометричним методом у перерахунку на шиконін. Для вилучення суми нафтохінонів наважку здрібненої сировини екстрагували хлороформом при нагріванні на водяній бані при температурі 60 °С протягом 15 хв. Оптичну густину вимірювали на спектрофотометрі «Optizen» за довжини хвилі 525 нм.

Отримані результати. При струшуванні хлороформної витяжки синяка червоного трави та коренів з 5 % розчином натрію гідроксиду спостерігали знебарвлення хлороформного шару та забарвлення водного у синій колір.

У результаті спектрофотометричного визначення було встановлено, що вміст суми нафтохінонів у синяка червоного трави склав $0,89 \pm 0,04$ %, у коренях – $1,42 \pm 0,06$ %.

Висновки. Таким чином, вперше проведено дослідження нафтохінонів у синяка червоного трави та коренях, заготовлених на території України. Одержані дані можуть бути використані для стандартизації синяка червоного трави та коренів і розробки методів контролю якості на досліджувану сировину.

ВИЗНАЧЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ СЕРІЙ СЛАНЕЙ ЦЕТРАРІЇ ІСЛАНДСЬКОЇ

Шпичак А. О., Хворост О. П.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

shpichakalina@gmail.com

Вступ. Задля забезпечення потреби фармацевтичного ринку у сучасних якісних та безпечних лікарських препаратах науковці перебувають у постійному пошуку нових джерел біологічно активних речовин рослинного походження і все частіше звертають увагу на малодосліджені об'єкти. Одною з таких груп організмів, перспективних для розширення сировинної бази лікарських рослин, є лишайники. Проте, низька швидкість росту цих симбіотичних асоціацій обумовлює значну тривалість терміну, необхідного для відновлення запасів сировинної бази. Крім того, від субстрату та умов місцезростання лишайників залежить можливість забруднення важкими металами, потрапляння сторонніх домішок органічного і мінерального походження. Цетрарія ісландська (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), яка широко використовується у народній та офіційній медицині для терапії патологій дихальних

шляхів, шлунково-кишкового тракту та інших захворювань, включена до багатьох світових фармакопей, у тому числі, до Державної Фармакопеї України (ДФУ 2.0). Її лікарською сировиною є цілі або різані, висушені слані. Зважаючи на складність вирощування та заготівлі сланей лишайників, особливо важливим є питання визначення показників якості для даної сировини.

Мета дослідження. Метою дослідження було проведення товарознавчого аналізу та визначення числових показників якості серій сировини лишайника *Cetraria islandica* вітчизняної заготівлі.

Матеріали та методи. Матеріалом для дослідження були цільні висушені слані *Cetraria islandica*, що зростали на території західних областей України. 7 серій сировини були заготовлені у 2019-2020 роках. Визначення показників якості проводилось з використанням фармакопейних методів.

Отримані результати. ДФУ 2.0. регламентує лише кількість сторонніх домішок без уточнення їх складу. Нами було вперше виділено окремо частку органічних та мінеральних домішок у кожній серії сировини. Вміст мінеральних домішок не перевищував 2.8%. Органічні домішки представляли собою фрагменти інших рослин та становили не більше 2.0%. Втрата в масі при висушуванні не перевищувала 12.0%, вміст загальної золи складав не більше 3.0%, що відповідає вимогам ДФУ 2.0.

Висновки. Досліджувані серії сировини загалом відповідають вимогам ДФУ 2.0. Проведений товарознавчий аналіз є одним з перших етапів комплексного системного вивчення вітчизняної сировини *Cetraria islandica*.

РЕЗУЛЬТАТИ СКРИНІНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЖОВЧОГІННОЇ АКТИВНОСТІ ГУСТОГО ЕКСТРАКТУ КВІТОК ПИЖМА ЗВИЧАЙНОГО (*TANACETUM VULGARE L.*)

Юрченко К. Ю., Міщенко О. Я.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
catherinyuyu@gmail.com

Вступ. Згідно зі свідченнями світової медичної статистики, за останні декілька років захворювання органів травлення, зокрема гепатобіліарної системи, демонструють значний ріст показників летальності. Тому ефективна профілактика та своєчасна фармакологічна терапія цих захворювань – це нагальна медико-соціальна проблема. З огляду на те, що для хвороб печінки характерна значна міра хронізації та висока частота загострень, вибір препаратів фармакотерапії спирається не тільки на доведену ефективність, але і на безпечність довготривалого прийому. Значний клінічний досвід результативного використання гепатотропних препаратів рослинного походження дозволяє включати ці лікарські засоби до схем лікування та профілактики загострень захворювань органів гепатобіліарної системи.

Заслужують уваги гепатотропні властивості здавна відомого у народній медицині пижма звичайного (*Tanacetum vulgare L.*), квітки якого нещодавно внесені до Державної фармакопеї України. З огляду на те, що основною характеристикою функціонального стану печінки є її екскреторна функція, у нашому дослідженні ми приділили увагу вивченню впливу